ಬಸವಲಿಂಗ ಸೊಪ್ಪಿನಮಠ *

ಗೊಬ್ಬೂರು ಮತ್ತು ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಕೆಲವು ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳು

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನೂ ಒಬ್ಬ. "ಗುರು ಪ್ರಸಾದಿ ಗುರು ಭಕ್ತಯ್ಯನಾದರೆ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಭುದೇವನಾದರೆ, ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದಿ ಬಸವಣ್ಣನಾದರೆ, ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಸಾದಿ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ" ಎಂದು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಪ್ರಸಾದ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತಿತರ ಜೀವನೇತಿಹಾಸದ ವಿವರಗಳು ತೆಲುಗು ಬಸವ ಪುರಾಣ, ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಮಹಾಪುರಾಣ, ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾಮಣಿ ಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರ, ಬಸವೇಶ್ವರ ಪುರಾಣದ ಕಥಾ ಸಾಗರ, ಭಕ್ತಿ ರಸದ ಸೋನೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾವ್ಯಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ಈತನ ಒಟ್ಟು ಚರಿತ್ರೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೀಗಿದೆ—

ಗೊಬ್ಬೂರು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅಗ್ರಹಾರ. ಇಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ವೀರಶೈವನಾದ ಶರಣ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ. ಜಂಗಮರ ಒಕ್ಕುಮಿಕ್ಕ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಜೀವನ ಮುಕ್ತಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಪ್ರಸಾದ ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳು ಸವೆಸುತ್ತಿರುವವನು. ಒಂದು ದಿನ ಆತ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಊರ ವಿಪ್ರರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಬಂಡಿಯನ್ನು ತಡೆದು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಎಂಜಲೆಂದು ನಿಂದಿಸಲು ಅವರ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲ ಉರಿಯ ತೊಡಗಿದವು. ಮುಂದೆ ವಿಪ್ರರು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿಳಿದು ಭಕ್ತಿತಾಳಿ ಬಿನ್ನವಿಸಲಾಗಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಅವರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಿನಂತಾಗಿಸಿದ.

ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಮೇಲಿನ ಘಟನೆ ನಡೆದದ್ದು ಗೊಬ್ಬೂರಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಬಾಚಯ್ಯನ ಊರಿನಲ್ಲಿ——ಎಂದು ಆತನ ಜೀವನವನ್ನು ಕಥಿಸುವ ಪುರಾಣಕಾವ್ಯಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಆ ಗೊಬ್ಬೂರು ಎಲ್ಲಿದೆ ? ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ.

ಡಾ|| ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ತಮ್ಮ "ಶಿವ ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು–೨" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಕುರಿತು ಬರೆಯುತ್ತ–"ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮೋರೆಯಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ೧೮ ಮೈಲಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗೊಬ್ಬೂರೆಂಬ ಗ್ರಾಮವಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಈಗ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿತ್ತು" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬರೆದು, ಇಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯದೇವನೆಂಬ ಭೂಸುರನ ಮಗನಾಗಿ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ

* ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಬಿ.ಆರ್.ಬಿ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು, ರಾಯಚೂರು-೫೮೪೧೦೧

ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ|| ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಹೇಳುವ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೊಬ್ಬೂರನ್ನು ನಾನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವ ಒಂದು ಕುರುಹಾದರೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸುಮಾರು ೭ ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಈ ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ಹತ್ತಿರದ ಹುಣಸೆ ಹಡಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪ ಮುತ್ಯಾ ಎಂಬ ಅನುಭಾವಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮಗೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ; ಈ ಗೊಬ್ಬೂರಲ್ಲಿ ಆತ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದದ್ದು ; ಆತನ ಒಂದು ಸ್ಥಳ ಮಾಡಿರಿ ಎಂದರಂತೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಗೊಬ್ಬೂರ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಹೆಸರು–ದೆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಗ್ನವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ನಂದಿಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ತಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.[1] ಡಾ|| ಹಳಕಟ್ಟಿ ಅವರು ಲೇಖನ ಬರೆಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಹೆಸರಿನ ಸಾಮ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಈ ಗೊಬ್ಬೂರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಹಾಗಾದರೆ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ನಿಜವಾದ ಗೊಬ್ಬೂರು ಯಾವುದು ? ಎಲ್ಲಿದೆ ? ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ.

ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೇವದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬೂರು ಎಂಬ ಊರು ಇದೆ. ಪುರಾತನ ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿರುವ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳಿಗಿಂತ ದೇವಾಲಯಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಊರು ಬಬ್ರುವಾಹನನ ಮಣಿಪುರ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೂ, ಲಕ್ಷಿಸುವ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳುವ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾ ಮಣಿಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಗೊಬ್ಬೂರನ್ನು ಮಹಾಭಾರತದ ಜನಮೇಜಯ ರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿ ನೀಡಿ ತನಗೆ ತಗುಲಿದ್ದ ಕುಷ್ಟರೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪೌರಾಣಿಕತೆಯ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಈ ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಜನ ನಂಬಿಕೆ ಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹೋಲಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೊಬ್ಬೂರಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದನ್ನು ಕಾಣಲಾರೆವು.

ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈ ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ೨ ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಹೊಲ'ವಿದೆ. ಈ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಜಂಗಮರಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾದ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ 'ಅರ್ಪಣ ಕಟ್ಟಿ' ಇದೆ. ಈ ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸೊಂಪಾಗಿ ಬೆಳೆದು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡು ನೆಲದವರೆಗೂ ಬಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದಿರುವ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬನ್ನಿಯ ಮರ ಇದೆ. ಈ 'ಅರ್ಪಣಕಟ್ಟಿ'ಯನ್ನು ಬಾಚಯ್ಯನವರ ಪ್ರಸಾದದ ಅರ್ಪಣದ ಕಟ್ಟಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಾಚಯ್ಯನವರ ಸಮಾಧಿ ಗದ್ದುಗೆ ಇದೇ ಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. 'ಅರ್ಪಣ' ಎಂದಾಗ ಪ್ರಸಾದದ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. (ವೀರಶೈವ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದ 'ಅರ್ಪಣ') ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಪ್ರಸಾದಿಕನೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ— ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ 'ಅರ್ಪಣ ಕಟ್ಟಿ' ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹದ ಕಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಮರಣೀಯರಾದ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ನಿಧನರಾದರೆ ಅವರ ಶವಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿ ಗದ್ದುಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ವೀರಶೈವರ ಪದ್ಧತಿ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ, 'ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸಮಾಧಿ ಇದ್ದು, ಅದು ಈ ಅರ್ಪಣ ಕಟ್ಟಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅಸಂಭವವೇನಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಇದು ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಹೊಲ, ಬಾಚಯ್ಯನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬುದಂತೂ ನಿಜ. ಈ

1 ಇದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದವರು ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ಆ ಗುಡಿಯ ಪೂಜಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ ಮಠಪತಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಶ್ರೀ ದೇವತ್ಕಲ್ ಶಿಕ್ಷಕರು.

'ಅರ್ಪಣ ಕಟ್ಟೆ'ಗೆ ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರ ಪೂಜಾರಿಗಳು ಗಾಂಜಿಗುಡಿಮಠ ಎಂಬವೀರಶೈವ ಜಂಗಮರಾಗಿದ್ದು ಅವರೇ ಈ ಹೊಲದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆ ಎಂದರೆ ಗೊಬ್ಬೂರು ಹಾಗೂ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಜನ ಯಾರೂ ಈ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದನಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಕದಿಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಚಪ್ಪಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಯಾರೂ ಹೊಲದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಕೇಳಿದರೆ, ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನವರು ಶರಣರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಾಚಯ್ಯನವರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಜನತೆ ಹೊಂದಿದ ಭಯ-ಭಕ್ತಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು.

ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈ ಗೊಬ್ಬೂರನಲ್ಲಿ ಬಾಚಯ್ಯ, ಬಿಬ್ಬಣಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ತಲೆತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಇಡುವ ಈ ಪರಂಪರೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಓಣಿ ಇದ್ದು, (ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೊಬ್ಬೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲ- ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ೮-೧೦ ಮನೆಗಳಿವೆ). ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮನೆತನದವರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ 'ಅರ್ಪಣ ಕಟ್ಟೆ'ಗೆ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕಾಯಿ-ಕರ್ಪುರ ನಡೆಸುವುದು ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದರೆ, ತಾವು ಹಿಂದೆ ಬಾಚಯ್ಯನವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಈ ಪೂಜೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರ ನಡುವೆಯೇ ಬಹಳ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಗೀಡಾದಮೇಲೆ ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ಮರಳಿದನಂತೆ ಬರುವಾಗ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಚೆನ್ನವೀರ ಹೆಸರಿನ ಜಂಗಮನನ್ನು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಕರೆತಂದನಂತೆ. ಈ ಜಂಗಮರೆಲ್ಲ ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಇರುವ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆಂನು ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ಜನ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ 'ಸಿದ್ಧಿ ಗಣಂಗಳ'ಗವಿಗಳು ಇದ್ದು ಚೆನ್ನವೀರರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಚೆನ್ನವೀರರಿಗೆ ಸೂಗೂರೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯನಾಮವಿದ್ದು ಈತನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಕಾಲದ ಭವ್ಯ ದೇವಾಲಯವೊಂದು ಪಾಳು ಬಿದ್ದು ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹದದೇ ಹೆಸರಿನ ದೇವಾಲಯವೊಂದು ಈ ಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸು. ೧೮ ಕಿ.ಮೀ ಅಂತರದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸೂಗುರು ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವೇ ಜಾಗೃತ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎನಿಸಿದೆ. [2]ದೇವಸೂಗುರು ಮೊದಲು ಸೂಗೂರು ಎಂದು ಹೆಸರಿದ್ದು ಇದು (ಹಿರೇ ಸೂಗೂರ: ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಸೂಗೂರು ಇದೆ) ಮುಂದೆ ಚೆನ್ನವೀರದೇವ ನೆಲಸಿ ದೇವಸೂಗೂರು ಆದಂತೆ, ಚೆನ್ನವೀರರೂ ಸೂಗೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಸೂಗೂರೇಶ್ವರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ (ಮುಂದೆ ಗೊಬ್ಬರಿನಿಂದ ದೇವಸೂಗೂರಿಗೆ) ಬಂದ ಚೆನ್ನವೀರರು ಮೂಲತಃ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮಹದೇವ ಭೂಪಾಲನಿಗೆ (ಈತನೇ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ) ಗುರುವಾಗಿ ತಮ್ಮ ೬೦೦೦ ಜಂಗಮರೊಂದಿಗೆಚೆನ್ನವೀರರು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆಂದೂ, ಕಲ್ಯಾಣ ಬಸವ ತನ್ನ ಲಕ್ಷದಾ ಮೇಲಿನ ತೊಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಇನ್ನು ಆರು ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುಪ್ತವಾಗಿಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದರೆಂದೂ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. 'ಚೋರ ಬಸವ ಕಾವ್ಯ''ಮೋಳಿಗಯ್ಯನ ಪುರಾಣ' ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಘಟನೆ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರೊಂದಿಗೆ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆಬಂದ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹದ ನೇತಾರ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನವೀರ ರಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಈಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿಲ್ಲಇದನು ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು, ಗೊಬ್ಬೂರು ದೇವಸೂಗೂರು ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳು ತುಂಬಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಚೆನ್ನವೀರನ್ನು

2 ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ಸೂಗೂರೇಶ್ವರನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲ, ದೇವಸೂಗೂರಿನಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ಹೋಲುವ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ದು, ಸೂಗೂರೇಶ್ವರನ ವೀರಭದ್ರನ ಅವತಾರ ಎಂಬ ಜನ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾದಂತಿದೆ.

ಶಿಷ್ಯತ್ವವಹಿಸಿ ಬಾಚಯ್ಯ ನಿತ್ಯ ಅವರಿಗೆ 'ಅರ್ಪಣಕಟ್ಟೆ' ಯಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬು ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಚೆನ್ನವೀರರ ಸಂಬಂಧದ ಮೂಲಕ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ದೇವಸೂಗೂರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಈ ಗೊಬ್ಬೂರಿನವನೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಚೆನ್ನವೀರರು ಗೊಬ್ಬೂರು ಬಿಟ್ಟು ದೇವಸೂಗೂರಿಗೆ ಬಿಬ್ಬಿಬಾಚಯ್ಯನ ಕಾಲಾನಂತರ ಬಂದರೇ, ಮೊದಲೇ ಬಂದರೇ ತಿಳಿಯದು. ಗೊಬ್ಬೂರಿಗೆ ಬೇಸರಿಸಿ ಬಂದರೆಂದು ಜನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಬಾಚಯ್ಯನ ನಂತರ ದಾಸೋಹ ನಿಂತು, ಜಂಗಮ ಮಹತ್ವ ಕುಗ್ಗಿ ಗೊಬ್ಬೂರನ್ನು ತೊರೆದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಊಹಿಸುವುದೇ ಸರಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಚೆನ್ನವೀರರನ್ನು ದೇವಸೂಗೂರಿಗೆ ಕರೆತಂದಾತ ಆನಂದ ರಾಚಯ್ಯ ಮತ್ತು ಆತನ ಸೊದರನಂತೆ. ಈ ಆನಂದ ರಾಚಯ್ಯ, ಚೆನ್ನವೀರ ಅರ್ಥಾತ್ ಸೂಗೂರೇಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಪದ್ಯವೊಂದು ಇದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ "ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ವರಭಕ್ತಿಗೆ ಮನದೇವ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಮೂರ್ತಿ ಸೂಗೂರಯ್ಯ" ಎಂಬ ಸಾಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಸೂಗೂರಯ್ಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಚೆನ್ನವೀರರು ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಮನೆದೇವ ಎಂಬ ಮಾತು ಮಹತ್ವದಾಗಿದ್ದು, ಸೂಗೂರೇಶ್ವರನ ಜೊತೆಗೆ ಬಿಬ್ಬಿಬಾಚಯ್ಯನ ಉಲ್ಲೇಖ ಚಾರಿತ್ರಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಇಷ್ಟು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಬ್ಬ ಬಾಚಯ್ಯ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೊಬ್ಬೂರಿನವನು ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಗೊಬ್ಬೂರನ್ನು ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೈಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಇನ್ನು ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ "ಬಿಬ್ಬಿ"ಎನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ? ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಈ ಲೇಖನ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ವಚನ ಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳ ಹಿಂದೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಪದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಸೂಚಕವೋ ಜಾತಿ ಸೂಚಕವೋ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಗ್ರಾಮ ಸೂಚಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ 'ಬಿಬ್ಬಿ' ಏನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಊರು ಗೊಬ್ಬೂರು ಎಂದು ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದರಿಂದ 'ಬಿಬ್ಬಿ' ಎಂಬುದು ಬಾಚಯ್ಯನ ಊರಿನ ಹೆಸರಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.[3] ವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಜಾತಿ ಸೂಚಕ ಎನ್ನಬೇಕೆಂದರೆ 'ಬಿಬ್ಬಿಗೆ' ಅರ್ಥವನ್ನೆ ನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ 'ಬಿಬ್ಬರ, ಬಿಬ್ಬಿಱು' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅವುಗಳಿಂದ ಬಿಬ್ಬ ಇಲ್ಲವೆ ಬಿಬ್ಬ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಿಸಿರಬೇಕೆ? ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅನುಮಾನ. ಬಿಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಬಿಬ್ಬಿಱಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ burstingly, to burst ಅರ್ಥ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. burst ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಫೋಟನ ಗುಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದು ಬಾಚಯ್ಯನ ಉಗ್ರತೆಯನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆ? ಗೊಬ್ಬೂರಿನ ವಿಪ್ರರು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಎಂಜಲೆಂದು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ನಿಷ್ಠೆಯ ಬಾಚಯ್ಯ ಅವರ ಮನೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟುರುಹಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ, 'ಬಿಬ್ಬಿ' ಆತನ ಅಬ್ಬರ, ಉಗ್ಗಡಣೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಪದವಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನ ತೆಲುಗು 'ಬಸವ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಪ್ರಸಾದದ ಬಂಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಾಟ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ—

ಬೊಬ್ಬೆಗಳನ್ನಿಡುತುಬ್ಬಿಯಾಡುತಲಿ
ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನು ಗೊಬ್ಬೂರು ಸೇರೆ"

ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳು (ಅನುಃ ಡಾ. ಪಿ. ವಿ. ನಾರಾಯಣ) ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಬೊಬ್ಬೆಗಳ ನಿಡುತ'ಎಂಬ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಈ 'ಬೊಬ್ಬೆ' ಇಲ್ಲಿ ಉಗ್ಗಡಣೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದು. ಇದು ಬಿಬ್ಬರ, ಬಿಬ್ಬಿಱು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಎಂದರೆ ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಬಾಚಯ್ಯ ಎಂದೇ ಅರ್ಥೈಸುವುದು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

3 ಬಿಬ್ಬಿಗೆ 'ಬಿಬ್ಬ' ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರ ಇದೆ.

ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಕಾಯಕದ ಶರಣರು ೧೨ನೇ ಶ. ದಲ್ಲಿ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿರುವದೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ (ಉದಾ : ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಶಾಂತ, ಕೂಗಿನ ಮಾರಯ್ಯ) ಡಾ. ಪಿ. ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಬಿಬ್ಬಿಗೆ ಅರ್ಥ 'ಹಾಸ್ಯ'ವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕದವನು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 'ಬಿಬ್ಬಿ'ಗೆ ಆ ಅರ್ಥವಿರುವುದೇ ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದವಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ಉಗ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತುಂಬ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಇದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯ ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಕಾಯಕದವನು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಸರಿಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಬಿಬ್ಬಿ ಬಾಚಯ್ಯನ ವಚನಾಂಕಿತ 'ಏಣಾಂಕದರ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂಬುದಿದ್ದು ಈಗ ಗೊಬ್ಬೂರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಗುಡಿಗಳು ಅನೇಕ ಇದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊ ಒಂದು ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದಿರ ಬೇಕು.